

PTÁCI

pražských
mokřadů

Seznam vyobrazených druhů

Pozorovaný druh		Pozorovaný druh	
1. Labuť velká <i>Cygnus olor</i>		30. Husice nilská <i>Alopochen aegyptiacus</i>	
2. Husa velká <i>Anser anser</i>		31. Polák kaholka <i>Aythya marila</i>	
3. Kachna divoká <i>Anas platyrhynchos</i>		32. Volavka bílá <i>Egretta alba</i>	
4. Lžičák pestrý <i>Anas clypeata</i>			
5. Čírka obecná <i>Anas crecca</i>			
6. Kopřivka obecná <i>Anas strepera</i>			
8. Polák chocholačka <i>Aythya fuligula</i>			
7. Polák velký <i>Aythya ferina</i>			
9. Hohol severní <i>Bucephala clangula</i>			
10. Morčák velký <i>Mergus merganser</i>			
11. Kormorán velký <i>Phalacrocorax carbo</i>			
12. Volavka popelavá <i>Ardea cinerea</i>			
13. Potáпка malá <i>Tachybaptus ruficollis</i>			
14. Potáпка roháč <i>Podiceps cristatus</i>			
15. Lyska černá <i>Fulica atra</i>			
16. Slípka zelenonohá <i>Galinula chloropus</i>			
17. Kulík říční <i>Charadrius dubius</i>			
18. Čejka chocholátá <i>Vanellus vanellus</i>			
19. Racek chechtavý <i>Larus ridibundus</i>			
20. Racek bouřní <i>Larus canus</i>			
21. Racek bělohlavý <i>Larus cachinnans</i>			
22. Ledňáček říční <i>Alcedo atthis</i>			
23. Konipas bílý <i>Motacilla alba</i>			
24. Konipas horský <i>Motacilla cinerea</i>			
25. Rákosník velký <i>Acrocephalus arundinaceus</i>			
26. Skorec vodní <i>Cinclus cinclus</i>			
27. Slavík modráček <i>Luscinia svecia</i>			
28. Strnad rákosní <i>Emberiza schoeniclus</i>			
29. Potáplce malá <i>Gavia stellata</i>			

Vysvětlivky

Období pro pozorování druhu
nebo návštěvu lokality (měsíc I–XII)

I	nejvhodnější
I	vhodné
I	méně vhodné

Dostupnost dopravním prostředkem
(u lokality)

	dostupné		nedostupné
	MHD		Autem
	Vlakem		Na kole
	s vozíčkem/kočárkem		

Více informací o pražských mokřadech najdete po načtení kódu chytrým telefonem (některou aplikací pro čtení QR kódu).

1. Labuť velká

Cygnus olor

Náš největší a nejtěžší vodní pták. Labutě nejsou plaché a na krmištích, kde se hojně vyskytují, si berou potravu často přímo z ruky. V hnízdní době se ale tyto teritoriální ptáci při obraně svého území nezdídky chovají agresivně. Na kořeni zobáku mají hrbol, který je u samce nápadnější než u samice. Mladí jedinci jsou až do věku jednoho roku šedí.

délka těla 140–160 cm

lokality

1	2	4	5	6	7	8	9
---	---	---	---	---	---	---	---

I–XII

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----

2. Husa velká

Anser anser

Naše největší původní husa. Je světle hnědě zbarvená, s velkou bílou plochou pod ocasem. Má růžovooranžový zobák a nohy. Samec i samice vypadají stejně a žijí spolu trvale v páru. Živí se téměř výhradně rostlinnou potravou, požírají vodní i suchozemské rostliny. V Praze přezimují v malých počtech, pozorovat je můžeme zejména na Vltavě.

74–84 cm

lokality

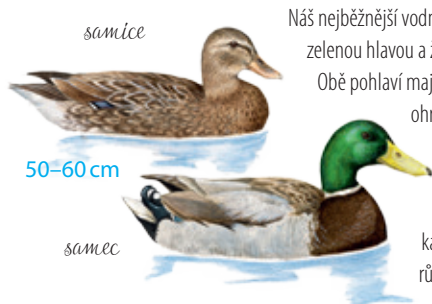
1	2	4	5	6	9
---	---	---	---	---	---

I–XII

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
---	----	-----	----	---	----	-----	------	----	---	----	-----

3. Kachna divoká

Anas platyrhynchos

50–60 cm

Náš nejběžnější vodní pták. Hnědošedý samec s leskle zelenou hlavou a žlutým zobákem je nezaměnitelný. Obě pohlaví mají v křídlech modrou plochu ohraničenou bílými pruhy, známou jako zrcátko. Někdy můžeme pozorovat zvláště zbarvené jedince kachen. Ve většině případů jde o křížence kachny divoké s kachnami domácími různých plemen, které unikly ze zajetí.

locality	1	2	4	5	6	7	8	9	10			
I–XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

4. Lžičák pestrý

Anas clypeata

44–52 cm

Velká plovavá kachna se zobákem charakteristického lžičkovitého tvaru, kterým filtruje rostlinnou i živočišnou potravu na vodní hladině. Vzdáleně připomíná kachnu divokou, od které se liší zobákem, bílou hrudí, hnědým břichem a zeleným zrcátkem u obou pohlaví. Na území Prahy se vyskytuje jenom vzácně a téměř vždy jednotlivě nebo v malých skupinkách.

locality	1	2	3	5	6	9																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																														</
----------	---	---	---	---	---	---	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	----

5. Čírka obecná

Anas crecca

Naše nejmenší kachna, dorůstá do velikosti holuba. Obě pohlaví mají sytě zelené zrcátko ohraničené bílými pruhy. Potravu hledá v mělkých vodách, často plave s hlavou ponořenou pod hladinu. Zimuje jednotlivě nebo v malých skupinkách. Čírky obecné patří mezi nejšikovnější letce mezi našimi kachnami. Vylétají téměř kolmo z vody a jejich let je velmi rychlý a plný prudkých, neočekávaných obrátek.

34–38 cm

locality	1	2	3	4	5	6	7	8	9			
I–XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

6. Kopřivka obecná

Anas strepera

Elegantní, na první pohled nepříliš výrazná plovavá kachna. Obě pohlaví mají za letu i při plavání dobře viditelné bílé zrcátko s okrajovou černou a hnědou skvrnou. Samice kopřivky má na rozdíl od samice kachny divoké celkově světlejší šedé zbarvení, tmavší záda v zadní části těla a zřetelně ohraničené oranžové strany zobáku.

37–41 cm

locality	1	2	3	5	6	7	8	9				
I–XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

7. Polák velký

Aythya ferina

42–49 cm

Potápivá kachna, která se většinou zdržuje v hejnech a často je k vidění i ve společnosti jiných druhů kachen. Stejně jako pro ostatní poláky je pro něj typické potápění s charakteristickým nadskočením, jakousi „šipkou“. Zdržuje se převážně na volné hladině, často se potápí a sbírá potravu ze dna. Dává přednost hlubším vodám s bohatými porosty ponořené vegetace.

lokality 1 2 3 4 5 6 8 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

8. Polák chocholačka

Aythya fuligula

40–47 cm

Naše nejběžnější potápivá kachna. Často se vyskytuje i na rybnících bez vegetace či na technických nádržích. Uhlově černý sameček s bílými boky má na hlavě typickou chocholku z peří, podle které dostal jméno. Samice a mladí jedinci jsou hnědí, jenom s náznakem chocholky. Vyskytují se zpravidla v malých hejnech.

lokality 1 2 4 5 6 8 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

9. Hohol severní

Bucephala clangula

Severská potápivá kachna hnízdící v dutinách, ale i ve vhodných budkách. Samci jsou nápadně černobílí se zeleným kovovým leskem na charakteristicky tvarované hlavě. Často se vyskytují v malých skupinkách. Při lovu potravy se intenzivně potápějí, na hladině se zdrží jen krátce. Let hoholů je prudký, doprovázený hlasitým svistem letek.

40–48 cm

lokality 1 2 3 4 5 6 7 8 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

10. Morčák velký

Mergus merganser

Rybožravá kachna, která se skvěle potápí a dokáže poměrně rychle plavat i v třímetrových hloubkách. Lepší uchopení kořisti zajišťuje tenký, na konci zahnutý červený zobák s pilovitými okraji. Samec má černou hlavu se zeleným leskem, prsa a boky s růžovým nádechem. Podobně jako hohol i morčák hnízdí nejčastěji v dutinách stromů.

58–68 cm

lokality 1 2 3 4 5 6 8

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

11. Kormorán velký

Phalacrocorax carbo

Známy, leskle černý rybožravý pták. V hnízdní sezóně se hlava a krk zbarvují bíle. Loňští ptáci mají bílá celá břicha. Při plavání má téměř celý hřbet ponořený, nad hladinu trčí dlouhý krk a zobák směřuje nahoru. Při potápění loví ryby, které konzumuje až po vynoření na hladinu. Vídáme ho na březích nebo kamenech uprostřed řek, jak si s roztáženými křídly suší peří.

77–94 cm

lokality

1 2 3 4 5 6 7 8 9

I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

12. Volavka popelavá

Ardea cinerea

Velký pták s dlouhýma nohama a krkem a silným dlátovitým zobákem. Dospělí jedinci mají bílou hlavu s prodlouženými černými pery za okem. Samci a samice se od sebe neliší. Mladí ptáci jsou v porovnání s dospělci tmavší a z velké části postrádají bílé zbarvení krku a dlouhá tmavá pera na hlavě. Často se vyskytuje na polích, kde loví hraboše.

84–102 cm

lokality

1 2 3 4 5 6 7 8 9

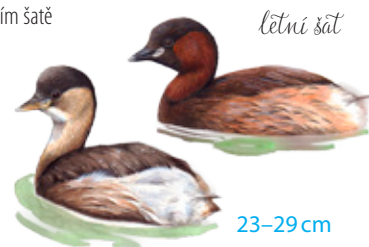
I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

13. Potápka malá

Tachybaptus ruficollis

Naše nejmenší potápka. Ptáci jsou ve svačebním šatě hnědočerní s kaštanově hnědým krkem. Na kořeni zobáku mají výraznou žlutavou skvrnu. V prostém šatě (v zimě) jsou bledší, svrchu tmavě hnědí, s bělavými lícemi a světle hnědým krkem a hrudí. Obě pohlaví jsou zbarvena shodně. Při lovu potravy se často potápějí a na hladině setrvávají jen krátce.

23–29 cm

zimní šat

lokality

1 2 3 4 5 6 7 8 9

I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

14. Potápka roháč

Podiceps cristatus

Naše největší potápka. Ve svačebním šatě má nápadné ozdoby z per na hlavě (růžky) a na krku (laloky), které využívá při svém složitém zasnubním rituálu. Jeho součástí je vzájemné pozování, potápění, potřásání hlavami a předávání vodních rostlin. V zimním šatě ozdoby chybí a roháč je šedobílý. Živí se rybami, za kterými se potápí až do hloubky 20 m.

46–51 cm

letní šat

lokality

1 2 3 4 5 6 7 8 9

I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

15. Lyska černá

Fulica atra

36–42 cm

Černý zavalitý pták, obývající stojaté vody všeho druhu. Není plachá a můžeme ji spatřit i na parkových rybníčkách. Nad zobákem má bílý čelní štítek, který mladým, světleji zbarveným jedincům chybí. Při plavání kývá hlavou střídavě dopředu a dozadu a potápí se s nadskočením typickým i pro potápivé kachny. Často se krátce a opakovaně ozývá ostrým hlasem.

lokality 1 2 3 4 5 6 7 8 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

16. Slípka zelenonohá

Galinula chloropus

27–31 cm

Pestře zbarvený pták, který se přizpůsobil životu v blízkosti člověka. Vyhovují jí i malé parkové rybníčky a můžeme ji pozorovat také v centru Prahy. Je pro ni charakteristické pocukávání hlavou a ocasem a výrazné bílé zbarvení podocasních per. Mladí ptáci jsou převážně hnědí a postrádají červené zbarvení zobáku.

lokality 1 2 3 4 5 6 7 8 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

17. Kulík říční

Charadrius dubius

Malý bahňák s typickou černou maskou, černým pásem na hrudi a výrazným žlutým kroužkem kolem tmavého oka. Žije na bahnitých, písčných i štěrkových březích mělkých vod, často i umělých (na pískovnách, odkalištích). Na zemi rychle cupitá, náhle se zastavuje. Samec a samice se od sebe barevně neliší, mladí jedinci jsou světlejší a bez výrazné černé masky.

lokality 2 5 6 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

15–18 cm

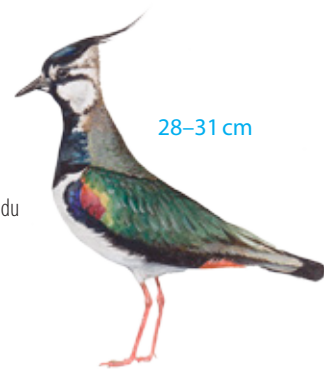
18. Čejka chocholá

Vanellus vanellus

Dříve běžný druh polních bahňáků, jejichž stavy dnes dramaticky klesají. Z naší krajiny mizí vlhké louky a zmenšuje se rozloha polí, a bahňáci tak ztrácejí vhodné hnízdní prostředí. Na první pohled vypadá čejka celá černobílá, ale zblízka se zeleně leskne. Za letu se i z velké dálky pozná podle pomalého plácavého mávání křídlů, která jsou zespodu bílá a shora černá.

lokality 5 6 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

28–31 cm

19. Racek chechtavý

Larus ridibundus

zimní
šat

letní
šat

Dobře známý pták hojný v centru Prahy kolem Vltavy. Samec a samice jsou zbarvení stejně. Hlava je v hnízdní době hnědočerná, v zimě bílá s pouhým náznakem černé barvy. Mladí ptáci mají v křídlech různé množství hnědé barvy a tmavý pruh na konci ocasu.

Racek chechtavý si zvykl na přítomnost lidí a v zimě často využívá nabízenou potravu.

35–39 cm

lokality

1 2 3 4 5 6 7 8 9

I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

20. Racek bouřní

Larus canus

zimní
šat

40–46 cm

Větší druh racka, který u nás jednotlivě hnízdí, protahuje a zimuje. Samec a samice vypadají stejně. V zimě mají na hlavě šedé proužkování a tmavý pruh na zobáku, během hnízdění je hlava bílá a zobák žlutý. Mladí raci jsou šedohnědí, kresby na křídlech a ocasu postupně ubývá a šat dospělých získávají až ve čtvrtém roce života. Zdržují se v malých počtech ve společnosti jiných racků.

lokality

1 2 4 5 6

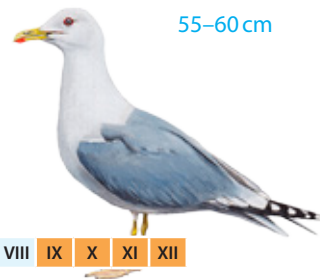
I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

21. Racek bělohavý

Larus cachinnans

55–60 cm

Patří k největším rackům, které můžeme zastihnout v Praze na Vltavě. U nás protahuje a místy početně zimuje, lokálně hnízdí. Typický je pro něj vzpřímený postoj a v hnízdním období jasně žlutý zobák s červenou skvrnkou.

lokality

1 2 4 5 6

I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Rozlišení racka bělohavého a středomořského (*L. michahellis*) či stříbřitého (*L. argentatus*), zejména nedospělých jedinců, je pro nezkušené pozorovatele ptáků náročné. Není divu, když jsou blízcí příbuzní a racka bělohavého a středomořského jsme ještě nedávno považovali za jeden společný druh! Souhrnně je označujeme jako skupinu tzv. velkých racků.

22. Ledňáček říční

Alcedo atthis

Jeden z našich nejpestřejších ptáků. Navzdory jeho nápadnému zbarvení není vždy lehké ho spozorovat, když nehybně vyhlíží svou kořist. Často posedává na větvích nad hladinou. Můžeme ho zahlédnout, jak rychle přeletuje podél vodního toku. Známe-li jeho výrazný hlas – krátké ostré hvízdnutí – zaznamenejme ho častěji. Hnízdí v norách dlouhých až jeden metr, které si vyhrabává v písčitých březích.

17–19 cm

lokality

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

I–XII

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

23. Konipas bílý

Motacilla alba

Elegantní černobílý pták, který se vyskytuje i na březích vod, není však na mokřadní prostředí přísně vázaný. Stejně jako příbuzný konipas horský rychle pobíhá a pohupuje svým dlouhým ocáskem nahoru a dolů. Odtud pochází i jeho lidový název třasořítko.

locality	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
I–XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

24. Konipas horský

Motacilla cinerea

17–20 cm

Štíhlý pěvec s nápadně dlouhým ocasem. Vyskytuje se na březích rychle tekoucích potoků, kde se živí hmyzem a dalšími bezobratlými. Netrpělivě pobíhá a poskakuje po kamenech a pohybuje ocáskem nahoru a dolů. Samec má v hnízdní sezóně nápadně černé hrdlo.

locality	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
I–XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

25. Rákosník velký

Acrocephalus arundinaceus

Největší evropský rákosník. Hnízdí v hustých zaplavených rákosových porostech. Na jeho přítomnost nás upozorní charakteristický hlas „kere–kere–kit–kit“, kterým se ozývá z rákosiny. Samec i samice jsou nenápadně světle hnědě zbarvení.

16–20 cm

locality	5	6	8	9								
I–XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

26. Skorec vodní

Cinclus cinclus

Náš jediný pěvec, který se umí potápět a také aktivně plave. S oblibou osidluje rychle tekoucí čisté vodní toky bohaté na kyslík, s kamenitým dnem a přirozenými břehy. Posedává a pohupuje se na kamenech uprostřed toků a při vyrušení rychle odlétá kopírující vodní hladinu. Prozradí se i svým hlasem – krátkým pronikavým písknutím.

17–20 cm

locality	7	10										
I–XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII

Vybrané Pražské mokřady

texty k lokalitám se nacházejí na stranách 18–27

1.	Vltava v centru	
2.	Vltava v Troji	
3.	Stromovka	
4.	Komořanské a Modřanské tůňe a Vltava	
5.	Počernický rybník, V pískovně, Rokytka	
6.	Slatina	
7.	Meandry Botiče a Hostivařská přehrada	
8.	Miličovské rybníky	
9.	Šeberovské rybníky	
10.	Radotínský potok	

Použitá data: © 2017 IPR Praha

27. Slávik modráček středoevropský

Luscinia svecica cyanecula

13–14 cm

Drobný štlhlý pěvec přibližně velikosti červanky.

Hnízdí především v porostech rákosu, orobince a ostrice na okrajích rybníků.

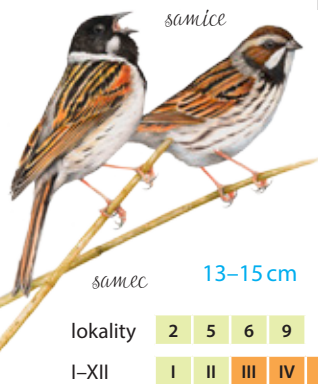
Samec má na hrudi výraznou modrou náprsenku. Mladí ptáci jsou jemně světle skvrnití a připomínají mladou červanku, snadno je však odlišíme díky charakteristickému rezavému zbarvení ocasu.

lokality 4 5 6 8 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

28. Strnad rákosní

Emberiza schoeniclus

samec

13–15 cm

Typický obyvatel rákosin a křovin v okolí vodních a podmáčených ploch. Sameček v zimě ztrácí výrazné černé zbarvení na hlavě a připomíná samičku. Samci zpívají z vrcholků keřů nebo rákosů, a poskytují nám tak dobrou příležitost pro jejich pozorování. Mimo hnízdní období se často vyskytují v hejnech a za potravou občas zaletují i na pole.

lokality 2 5 6 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Vzácné druhy

29. Potáplice malá

Gavia stellata

lokality 1 9

I–XII XI XII I II

55–67 cm

30. Husice nilská

Alopochen aegyptiacus

lokality 1 2 3 4 5 6

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

63–73 cm

31. Polák kaholka

Aythya marila

lokality 1 2 4 5 6

I–XII I II XI XII

samec

samec

42 – 51 cm

32. Volavka bílá

Egretta alba

lokality 2 4 5 6 8 9

I–XII I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

85–100 cm

1. Vltava v centru Prahy

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Vltava v Praze je významným zimovištěm vodních ptáků a pro některé z nich, jako třeba racky, i nejvýznamnějším v celé republice. Ptáci zimující v centru města jsou zvyklí na lidi, a tak se dají dobře a především zblízka pozorovat.

Nejpočetnější jsou zde kachny divoké, labutě velké, kormoráni velcí, poláci chocholačky, poláci velcí a lisky černé. V posledních letech se stává pravidelným výskyt několika hus velkých. Zřídka, ale celkem pravidelně, můžeme na Vltavě v centru Prahy pozorovat i několik jedinců vzácnějších druhů, jako je turpan hnědý, polák kaholka, lžičák pestrý nebo potáplice malá.

Tip na pozorování: Přezkoumejte ptáky na krmíštích na náplavce za Hergetovou cihelnou a na Smíchově pod Železničním mostem – mezi stovkami kachen a labutí se občas skrývají i jedinci vzácnějších druhů, mnohdy uprchlíci ze zajetí jako kachnička mandarínská nebo karolínská.

Datum navštívení lokality

2. Vltava v Troji

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Úsek Vltavy v Troji je charakterem mírně odlišný od toho v centru – koryto je zde užší, má větší spád a vytváří peřej. Pozorovat zde můžeme kachny divoké, zrzohlávky rudozobé, poláky velké, poláky chocholačky, hoholy severní, morčáky velké. Ve vyšších počtech zde zimují kormoráni velcí – využívají jak stromy na Císařském ostrově s větvemi převýslými nad vodou, tak i břehy severního cípu ostrova v Podbabě. K vzácněji pozorovaným ptákům patří polák kaholka či morčák malý. Větve stromů a keřů nad vodní hladinou s oblibou využívá ledňáček říční. Mezi ZOO a Ústřední čistírnou odpadních vod na Císařském ostrově je uprostřed Vltavy malý šterkový ostrov – oblíbené místo pro odpočinek ptáků.

Tip na pozorování: Doporučujeme prohlédnout i areál čistírny, zejména odkalovací nádrže a jejich okolí. Obvykle se zde pohybují některé vzácnější druhy kachen jako hvězdák eurasijský, kopřivka obecná, čírka obecná i kachnička mandarínská.

Datum navštívení lokality

3. Stromovka

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

* Celoročně, pokud vodní plochy nezamrznou

Stromovka nebo také Královská obora je největší pražský park. Najdeme ji v Praze–Bubenči v nivě Vltavy. Revitalizované i nově vybudované rybníky na místě původního rozlehlého Rudolfova rybníka i slepé rameno Vltavy Malá říčka poskytují vynikající podmínky pro pozorování vodních ptáků na krátkou vzdálenost z pohodlí parkových pěšin.

Pravidelně se vyskytuje labuť velká, husice nilská, kachna divoká, volavka popelavá, lyska černá, slípka zelenonohá, racek chechtavý, ledňáček říční. Od podzimu do jara, pokud hladiny rybníků a Malé říčky nezamrznou, zde můžeme pozorovat více druhů kachen, které sem zaletují z Vltavy: poláka velkého a chocholačku, hvízdáka eurasijského, kopřivku obecnou. Zajímavostí je hnízdění několika párů kvakosů nočních na vrbách na ostrůvčích rybníčků.

Tip na pozorování: Vycházku je možné spojit s pozorováním ptactva na Vltavě (2).

Datum navštívení lokality

4. Modřanské a Komořanské tůňe

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Oblast Modřanských a Komořanských tůň se nachází na pravém břehu Vltavy v místě soutoku Vltavy s tokem Berounky. V centrální části území se nachází tzv. Oddechová louka, hojně využívaná jako výletní místo obyvatel přilehlých sídlišť.

Hnízdní příležitosti v okolí tůň nacházejí nejen labuť velká a lysky černé, ale i ledňáček říční či slípka zelenonohá. Tůňe jsou i místem časně jarního výskytu táhnoucích slavíků modráčků. Jarní rána i večery kromě žabího orchestru oživuje zpěv slavíků obecných, rákosníků obecných i zpěvných a cvrčilek říčních. Pravidelně je zde pozorován písek obecný.

V zimě tůňe zamrzají a zajímavější se pro ptáky stává řeka.

Tip na pozorování: Poslouchejte. I když je nevidíte, můžete z tůňi zaslechnout lysky černé či slípky zelenonohé. Posadíte-li se v tichosti na břeh, můžete je po chvíli i spatřit.

Datum navštívení lokality

5. Počernický rybník, V Pískovně, Rokyta, Suchý poldr Čihadla

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

* Celoročně, pokud vodní plochy nezamrznou

Počernický rybník je největším rybníkem Prahy. Pobřežní a mokřadní vegetace je významná pro ptáky především jako hnízdiště i jako odpočinková zastávka na tahu a v zimním období. Bylo zde zaznamenáno hnízdění labutě velké, potápky roháče, kachny divoké, lisky černé, slípky zelenonohé, moudivláčka lužního, rákosníka obecného či strnada rákosního. Z protahujících jedinců můžeme pozorovat kormorána velkého nebo lžičáka pestrého. V zimě se objeví i racek bouřní, vzácnější polák kaholka či turpan hnědý. Přírodní rezervace V pískovně zahrnuje vodní plochu zatopené pískovny a její blízké okolí. Jedná se o významné hnízdiště ledňáčka říčního na území Prahy. Suchý poldr Čihadla získal revitalizací přírodní charakter, potokům byl navrácen původní stav koryta a v jejich okolí vzniklo mnoho tůň a drobných vodních ploch.

Tip na pozorování: Na toku Rokytky pod hrází Počernického rybníka, kde protéká zámeckým parkem, hledejte neposedné konipasy horské.

Datum navštívení lokality

6. Slatina

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Retenční nádrž Slatina a její okolí je významným hnízdištěm vzácných druhů ptáků vázaných na litorální porosty a tradičním nocovištěm vlaštovek, břehulí a špačků v metropoli. Ve východní a severovýchodní části se vyskytují rozsáhlé rákosiny a orobince. Slatina je vzácným hnízdištěm bukáčka malého, cvrčilky slavíkové a slavíka modráčka v Praze. Spolu s nejbližším okolím se stala významnou tahovou zastávkou pro mnohé vzácné druhy ptáků. V době tahu zde byla zaznamenána např. volavka bílá, husice liščí, lžičák pestrý, jeřáb popelavý, moudivlák lužní a další. Od roku 2010 bylo na Slatině zjištěno celkem 169 druhů ptáků, z toho 65 druhů je zařazeno mezi zvláště chráněné druhy.

slatinadubec.webnode.cz

Tip na pozorování: Ptáky doporučujeme pozorovat ze západní a severozápadní strany (z hráze). Je odtud nejlepší rozhled a nebudeme rušit ptáky.

Datum navštívení lokality

7. Meandry Botiče a Hostivařská přehrada

* Celoročně, pokud vodní plochy nezamrznou

Botič je jedním z nejdelsích pražských potoků. Pod Hostivařskou přehradou pokračuje několikakilometrovým úsekem zákrut, na kterém byla vyhlášena Přírodní památka Meandry Botiče. Přirozený tok s průhlednou vodou vyhovuje vodním ptákům, jako je například konipas horský nebo ledňáček říční. Zajímavý je i zimní výskyt skorce vodního.

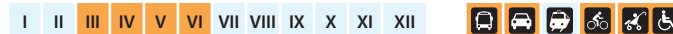
Na Hostivařské přehradě se můžeme setkat spíše s běžnějšími druhy vodních ptáků. Příběžní porosty obývají kachny divoké, méně často slípky zelenonohé a lysky. V některých letech zahnízdí i labuť velká. Kormoráni velcí a volavky popelavé i bílé zde nacházejí zdroj potravy. Velká vodní plocha láká k zastavení protahující i zimující ptáky v průběhu celého roku. Partie u přítoku si oblíbili ledňáčci, především v zimním období.

Tip na pozorování: V úseku mezi přemostěním Botiče a jeho ústím do Hostivařské přehrady máte velkou šanci pozorovat konipasy horské a ledňáčky říční.

Datum navštívení lokality

8. Milíčovské rybníky

Přírodní památka Milíčovský les a rybníky chrání cenné lesní porosty a mokřadní stanoviště na jihovýchodním okraji Prahy. V okolí rybníků najdeme rákosové a ostřicové porosty, významná je především podmáčená ostřicová louka a mokřadní společenstva rostlin a živočichů. Kromě řady vzácných bezobratlých, obojživelníků a plazů je lokalita hnízdištěm vodních ptáků. Můžeme zde pozorovat volavku popelavou, labuť velkou, kachnu divokou, kopřivku obecnou, poláka velkého, poláka chocholačku, potápku roháče, potápku malou, motáka pochopa, chřástala vodního, lysku černou, slípku zelenonohou, ledňáčka říčního, slavíka modráčka a další. V hnízdním období (od května do července) můžeme na hladině a v příbřežních porostech zahlédnout rodinky kachen a labutí.

Tip na pozorování: V porostech vrb, bříz a topolů kolem rybníka Vrah hnízdívá moudivláček lužní.

Datum navštívení lokality

9. Šeberovské rybníky a Hrnčířské louky

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Šeberovské rybníky tvoří kaskáda rybníků vybudovaná na Kunratickém potoce a jeho přítocích. Přírodní památka Hrnčířské louky představuje komplex různorodých, druhově bohatých luk, které se rozprostírají mezi Hrnčíří a Šeberovem. V rámci Prahy a jejího okolí představují ojedinělou lokalitu tohoto typu. Mezi ptáky, kteří zde hnízdí, můžeme spatřit běžné lisky černé či slípky zelenonohé, ale také ohrožené potápky roháče, potápky malé nebo výjimečně i kopřivku obecnou. Zejména přes zimu zde loví ledňáček říční nebo volavka bílá. Rákosiny využívají motáči pochopi ke hnízdění a vlaštovky obecné k nocování. Na loukách, případně na okolních polích, jsou vhodné podmínky pro hnízdění čejky chocholaté. Na rybnících se na tahu občas vyskytnou i u nás vzácná potáplice malá.

Tip na pozorování: V zimním období, kdy není rybník Šeberák zamrzlý, na něm můžeme pozorovat zimující ptáky – je to oblíbené místo pro jejich krmění, takže jsou zvyklí i na relativní blízkost lidí.

Datum navštívení lokality

10. Radotínský potok

I II III IV V VI VII VIII IX X XI XII

Radotínský potok je levostranný přítok Berounky. Část jeho toku je součástí Přírodní rezervace Radotínské údolí, která patří k nejzajímavějším pražským krasovým útvarům.

Z hlediska výskytu ptáků je Radotínské údolí jednou z mála pražských lokalit, kde hnízdí skorec vodní – pták, kterého si spíše spojujeme s lokalitami ve vyšších nadmořských výškách. Skorec žije u čistých, na kyslík bohatých, zpravidla rychle tekoucích vodních toků s kamenitým korytem. Podobné nároky na prostředí má i konipas horský, kterého zde můžeme také pozorovat. Nenápadného skorce – podobně jako i zářivého ledňáčka – mnohdy prozradí jeho výrazný hlas. Poslechněte si hlasovou nahrávku před procházkou a zaznamenáte ho možná o to rychleji.

Tip na pozorování: Mimo hnízdní sezonu můžeme pozorovat jedince skorce vodního zimující i na několika dalších lokalitách v Praze. Zajděte se podívat na Dalejský potok v Hlubočepích, Botič v okolí Hostivařské nádrže nebo Šárecký potok.

Datum navštívení lokality

Mokřady v ohrožení

Ptáci vázaní na mokřady patří mezi nejohroženější skupiny ptáků u nás. V posledních 20 letech stavy mnoha druhů výrazně poklesly. Důvodem je zejména zánik mokřadních biotopů nebo zhoršení jejich stavu — likvidace příbřežní vegetace, nedostatek potravy způsobený soutěžením o potravu s vysokými kapřími obsádkami, nadměrný obsah živin ve vodě.

Mezi nejvýznamnější ohrožení mokřadů ve městě patří:

- vytváření černých skládek, znečišťování odpadky a odpadními vodami
- přímá likvidace mokřadů, nejčastěji z důvodu nové výstavby
- zarůstání lokalit stromy, keři
- šíření invazních druhů rostlin
- likvidace břehových porostů
- rušení na hnízdištích lidskými aktivitami nebo volně pobíhajícími psy
- špatné přikrmování — příliš mnoho pečiva, málo rostlinné potravy
- predace kočkami a kunami
- kolísání vodní hladiny nebo povodně, které mohou zničit hnízda

Co může udělat každý z nás:

- navštěvovat mokřadní lokality, všimati si jejich stavu
- sledovat výskyt ptáků a zaznamenávat ho do faunistické databáze ČSO Avif (www.birds.cz)
- naučit se poznávat ptáky podle vzhledu i hlasu (www.xeno-canto.org)
- stát se členem České společnosti ornitologické a získávat aktuální informace ze světa ptáků
- zapojit se do měření průhlednosti vody na rybnících (voda.birds.cz)
- účastnit se správných řízení týkajících se aktivit v okolí mokřadů
- upozornit příslušné úřady na negativní jevy
- krmit vodní ptáky rostlinnou potravou (salátem, listy zeleniny, hrachem, ciznou)
- neodhazovat odpadky, kam nepatří, minimalizovat vznik odpadu např. používáním zboží bez obalů, nákupem z druhé ruky, opravou starých věcí místo jejich vyhazování
- dbát na to, aby se naše odpadní vody dostaly vždy do čistírny, používat bezfosfátové prací a čistící prostředky
- zpomalit, vyrazit do přírody, odpočinout si a těšit se z jejího pozorování!

Zajímavé odkazy

Stránky projektu Pražskými mokřady krok za krokem
www.birdlife.cz/prazskymi-mokrady

Stránky České společnosti ornitologické
www.birdlife.cz

On-line faunistická databáze ČSO k prohlížení i zadávání pozorování
www.birds.cz

Projekt měření průhlednosti vody na rybnících
voda.birds.cz

Databáze hlasů ptáků
www.xeno-canto.org

Česká společnost ornitologická (ČSO) je dobrovolné zájmové sdružení zabývající se výzkumem a ochranou ptáků. Má více než 2 500 členů. Realizuje vlastní i mezinárodní projekty a propaguje ochranu ptáků a jejich prostředí. V ČR zastupuje mezinárodní organizaci BirdLife International.

Vydání brožury finančně podpořilo Hlavní město Praha v roce 2016 v rámci projektu České společnosti ornitologické „Pražskými mokřady krok za krokem“.

Pražskými mokřady krok za krokem

Rozmanitost městského prostředí poskytuje životní podmínky mnoha druhům živočichů, a tak ani ptáci nejsou výjimkou. Pozorování ptáků ve městě má své výhody. Ptáci jsou zvyklí na přítomnost lidí, nejsou plaší, často se dají krmit přímo z ruky. Lokality jejich výskytu jsou snadno dostupné a pohyb na nich bývá jednoduchý, mnohdy i bezbariérový.

Mokřady představují specifický, velmi důležitý a ohrožený biotop nejen ve volné krajině, ale i v rámci městského prostředí. Vodní ptáci jsou jednoduše pozorovatelnou a snadno rozpoznatelnou skupinou – s jejich poznáváním tedy může začít opravdu každý i bez předchozích zkušeností či odborných znalostí. Vodní ptáci jsou poměrně klidní, často velcí a na vodní hladině dobře viditelní i během zimních měsíců, a tak je můžeme chodit poznávat do přírody během celého roku.

Tato brožura vás seznámí s nejběžnějšími ptačími obyvateli pražských mokřadů, doporučí deset nejvýznamnějších pražských mokřadních lokalit, upozorní na příčiny jejich ohrožení a nabídne tipy, jak se zapojit do ochrany ptactva a jeho životního prostředí. Najdete zde i seznam všech vyobrazených ptáků, kde si můžete zaznamenat pozorované druhy. Vypravte se do přírody a objevujte vodní ptáky!

Vydala Česká společnost ornitologická v rámci projektu „Pražskými mokřady krok za krokem“. Součástí projektu jsou i organizované vycházky s odborným výkladem na všech 10 vybraných lokalit. Termíny vycházek najdete na www.birdlife.cz a další informace o pražských mokřadech a vodním ptactvu najdete na:

www.birdlife.cz/prazskymi-mokrady

